HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

קושי סמוך ללידה רחמנא טהריה אמר רב פפי [א]הנח מעת לעת דרבנן רב פפא אמר מידי הוא טעמא אלא משום דראשה כבד עליה ואבריה כבדין עליה הכא נמי ראשה ואבריה כבדין עליה בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא ראתה ואח"כ הוכר עוברה מהו כיון דבעידנא דחזאי לא הוכר עוברה [א]מטמיא או דלמא כיון דסמוך לה חזאי לא מטמיא א"ל מידי הוא טעמא אלא משום דראשה כבד עליה ואבריה כבדין עליה [ב]בעידנא דחזאי אין ראשה כבד עליה ואין אבריה כבדין עליה בעא מיניה ההוא סבא מר' יוחנן הגיע עת וסתה בימי עבורה ולא בדקה מהו קא מיבעיא לי אליבא דמ"ד [ג]וסתות דאורייתא מאי כיון דוסתות דאורייתא בעיא בדיקה או דלמא כיון דדמיה מסולקין לא בעיא בדיקה א"ל תניתוה [ג]רבי מאיר אומר [ד]אם היתה במחבא והגיע שעת וסתה ולא בדקה טהורה שחרדה מסלקת את הדמים טעמא דאיכא חרדה הא ליכא חרדה והגיע וסתה ולא בדקה טמאה אלמא וסתות דאורייתא וכיון דאיכא חרדה דמיה מסולקין ולא בעיא בדיקה [ה]הכא נמי דמיה מסולקין ולא בעיא בדיקה: מניקה עד שתגמול וכו': ת"ר [ד]מניקה שמת בנה בתוך עשרים וארבע חדש הרי היא ככל הנשים ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה לפיכך אם היתה מניקתו והולכת ארבע או חמש שנים דיה שעתה דברי ר"מ [ה]רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אומרים [ו]דיין שעתן כל עשרים וארבע חדש לפיכך [ז]אם היתה מניקתו ארבע וחמש שנים מטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה כשתמצא לומר לדברי ר"מ [ו]דם נעכר ונעשה חלב לדברי רבי יוסי ורבי יהודה ורבי שמעון [ז]אבריה מתפרקין ואין נפשה חוזרת עד עשרים וארבע חדש [ח]לפיכך דר"מ למה לי משום לפיכך דרבי יוסי ולפיכך דרבי יוסי למה לי מהו דתימא רבי יוסי תרתי אית ליה קמ"ל תניא נמי הכי [ט]דם נעכר ונעשה חלב דברי ר"מ רבי יוסי אומר אבריה מתפרקין ואין נפשה חוזרת עליה עד עשרים וארבע חדש א"ר אלעאי מאי טעמא דר"מ דכתיב [1]מי יתן טהור מטמא לא אחד ורבנן א"ר יוחנן זו שכבת זרע שהוא טמא ואדם הנוצר ממנו טהור ור"א אומר [ט]אלו מי הנדה [י]שהמזה ומזין עליו טהור ונוגע טמא ומזה טהור והכתיב [2]ומזה מי הנדה יכבס בגדיו מאי מזה נוגע והכתיב מזה והכתיב נוגע ועוד מזה בעי כבוס [י]נוגע לא בעי כבוס אלא מאי מזה נושא וליכתוב נושא [ח]קמ"ל דעד דהוי כשיעור הזאה הניחא למ"ד [י]הזאה צריכה שיעור אלא למ"ד אין צריכה שיעור מאי איכא למימר אפילו למ"ד אינה צריכה שיעור [ט]ה"מ אגבא דגברא אבל במנא בעינא שיעור [ל]כדתנן [כ]כמה יהיו במים ויהא בהן כדי הזאה כדי שיטבול ראשי גבעולין ויזה והיינו דאמר שלמה [3]אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני: איזו היא זקנה כל שעברו עליה שלש עונות [סמוך לזקנתה]: היכי דמי סמוך לזקנתה אמר רב יהודה כל שחברותיה אומרות עליה זקנה היא [ל]ורבי שמעון אומר

כל

קושי סמוך לנידה. שלא שפתה בינתים ודם הקושי מחמת הולד הוא בא: רחמנא טהריה. מזיבה בתוך י"א יום בפרק בנות כותים (לקמן לו:): אמר רב פפי. אין ודאי דלאו לידה היא אבל לענין דיה שעתה חשיב ולד דמעת לעת דרבנן: רב פפא אמר. אף על גב דלאו ולד הוא אפילו הכי דיה שעתה דטעמא דמעוברת דיה שעתה משום דראשה ואבריה כבדין מחמת חולי ולפיכך דמיה מסולקין הלכך בהריון של רוח נמי ראשה ואבריה כבדין: ואח"כ הוכר עוברה. סמוך לראייתה מיד: וסתות דאורייתא. אותה בדיקה שהצריכוה לאשה להבדק בשעת וסתה דבר תורה הוא הלכה למשה מסיני דאורח בזמנו בא ואם בא יום וסתה ולא בדקה מחזקינן לה טמאה לקמן בפרק כל היד (דף טו.) וקא מבעיא לן אם לא בדקה ביום וסתה בימי עיבורה מהו: אם היתה במחבא. מחמת פחד כרכום [א] או ליסטין: ה"ג אלמא וסתות דאורייתא וכיון דאיכא חרדה כו': ה"נ. במעוברת הואיל ודמיה מסולקין טהורה: ומטמאה מעת לעת. שאין הדבר תלוי אלא בהנקת התינוק לפי שהדם נעכר ונעשה חלב וכיון שמת חוזר הדם לקדמותו: לפיכך. כיון דביניקה תליא מילתא אם היתה מניקתו כו': דיה שעתה. אע"פ שמת שאין הטעם תלוי ביניקת הולד אלא מתוך צער לידה אבריה מתפרקין ודמה מסתלק ואינו חוזר עד כ"ד חדש הלכך לא שנא מת לא שנא חי: לפיכך. כיון דלאו בתינוק תליא מילתא אם היתה מניקתו כו' שהרי לסוף כ"ד חדש חוזר הדם: נפשה. דמה: למה לי. כיון דאמר הרי היא ככל הנשים אלמא בתינוק תליא מילתא פשיטא דאם מניקתו לעולם דדיה שעתה: מהו דתימא רבי יוסי תרתי אית ליה. דם נעכר ואבריה מתפרקין והיכא דמת בתוך כ"ד חדש דיה שעתה משום דעדיין לא חזר דמה והיכא דמניקתו חמש שנים נמי דיה שעתה אף על פי שחוזר נפשה לסוף כ"ד חדש. הנקת תינוק עוכרת לדם ונעשה חלב: קמ"ל. לפיכך דדוקא קאמר רבי יוסי שאין הטעם תלוי אלא בפירוק אברים בין יונק בין שאינו יונק דיה שעתה כ"ד חדש לא פחות ולא יותר אבל לפיכך דר"מ לא איצטריך דלר"מ אין סילוק דמים תוך כ"ד חדש טפי מלאחר כ"ד חדש דאי יש סילוק אמאי אמרינן דכי מת תוך כ"ד חדש מטמאה מעת לעת וכיון דאין סילוק אין חוזרה והלכך כי מניקתו לעולם על כרחך דיה שעתה: מ"ט דר"מ. כלומר מנ"ל לר"מ דדם נעכר ונעשה חלב: טהור מטמא. חלב מדם: לא אחד. בתמיה. כלומר יחידו של עולם: ורבנן אמר רבי יוחנן. כלומר ורבנן האי קרא מאי עבדי ליה לכדרבי יוחנן כו': ועוד נוגע לא בעי כבוס. דכתיב ומזה מי הנדה יכבס בגדיו והנוגע במי הנדה יטמא עד הערב: הניחא למאן דאמר כו'. פלוגתא היא במסכת זבחים בפ' כל הזבחים שנתערבו (דף פ.): כדי שיטבול ראשי גבעולין. של אזוב ולא [ב] שיספוק בקינוח: אמרתי אחכמה. בטעם זה למה מזה ומזין עליו טהור ונוגע טמא והיא רחוקה ממני:

ימי

קושי סמוך ללידה רחמנא טהריה. וא"ת דבפרק בנות כותים (לקמן לו:) [מ]אמר דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד ופריך ונימא דמה מחמת עצמה ולא מחמת אונס ומשני מטהר אני בולד שכן יש לו טהרה אחרי כן מה שאין כן באונס והשתא והא בלידת רוח אין טהרה ויש לומר [נ]דפריך אותי בעית אימא דקאמר התם ולד אין לך אונס גדול מזה:

אי נמי הואיל ואיכא לידה דיש טהרה אחרי כן איכא לאוקמיה קרא בכל ענין לידה אפילו בלידת רוח שאין טהרה אחרי כן בשפיר שאינו מרוקם אע"ג דאין טהרה אלא בשפיר מרוקם. גליון:

הא ליכא חרדה ולא בדקה טמאה אלמא וסתות דאורייתא. [ס][כי הגיע שעת וסתה] וא"ת ודלמא לעולם וסתות דרבנן ומיירי דהשתא בדקה עצמה ומצאה טמאה וכי איכא חרדה טהורה למפרע ולא מטמאינן אלא משעה שמצאה טמאה ואילך הא ליכא חרדה ובדקה אחרי כן ומצאה טמאה טמאה משעת וסתה דהכי אמרינן פרק כל היד (לקמן דף טו.) למ"ד וסתות דרבנן [בדקה אחרי כן] ומצאה טמאה טמאה טהורה טהורה ולמ"ד וסתות דאורייתא אפילו בדקה ומצאה טהור טמא דאורח בזמנו בא [ע](וי"ל דסמיך ארישא דתנא פ' בנות כותים (לקמן לט.) הגיע שעת וסתה ולא בדקה טמאה אלמא וסתות דאורייתא ומיהו קשה דבפרק כל היד (שם דף טז.) מוכיח מהכא דסבר רבי מאיר וסתות דאורייתא ואיכא מאן דלא מפרש (ג) התם רישא כר' מאיר ואם כן דלמא ר"מ פליג ארישא) וי"ל דדייק מדקתני מסלקת הדמים משמע הדמים הידועים בה והמבוררים לבא אלמא וסתות דאורייתא: **לפיכך** דרבי מאיר למה לי. השתא לא בעי לשנויי [פ][מהו דתימא] דתרתי בעי רבי מאיר קמ"ל לפיכך דבחד סגי דאין סברא שלא תהא מסולקת בדמים אלא ע"י שני דברים אבל על ר' יוסי ס"ד שתהא מסולקת באחד מב' דברים או בזה או בזה: **ונוגע** טמא. וא"ת והלא מזין עליו נמי בעי טבילה והערב שמש כמו נוגע וי"ל דמ"מ הוי חדוש שזה בא לו טומאה על ידי הזאה וזה בא לו טהרה ע"י הזאה א"נ בטהור שמזין עליו בחנם קאמר הכא וכרבנן דפ"ק דיומא (דף יד.) דתניא טהור שנפל עליו הזאה טמאתו דברי רבי עקיבא ורבנן אמרי ק"ו על הטמא טהור על הטהור לא כ"ש: **מאי** מזה נושא. וא"ת ומנ"ל לאפוקי קרא ממשמעותיה וי"ל מדכתיב והזה הטהור על הטמא משמע שהוא טהור לעולם ואע"ג דדרשינן נמי (יומא דף מג:) הטהור מכלל שהוא טמא לימד על טבול יום שטהור בפרה תרתי ש"מ: [צ][ה"ג א"נ כיון דצורך מצוה הוא נוגע סברא הוא דטהור[ק] (בא' מזין עליו) ע"כ ודוחק] (א"נ): **נוגע** ונושא דטמא היינו בחנם אבל כדי להזות על הטמא לא: **ועוד** מזה בעי כבוס. בפ' יוצא דופן (לקמן דף מג:) מפורש מה שמקשים על זה מנגלת בהמה טמאה:

עין משפט נר מצוה

עג א מיי' פ"ד מהל' משכב ומושב הל"א סמג לאוין קיא:

עד ב (עי' במיי' פ"ח מהל' איסורי ביאה הל"ב ובמ"מ) טוש"ע יו"ד סי' קפד סעי' ח וע' בהגה"ה:

עה ג (מיי' שם) טוש"ע שם סעי' ז וסעי' ט וסי' קפט סעי' לד:

עו ד מיי' פ"ט שם הל"ד ופ"ד מהל' משכב ומושב הל"א סמג שם טוש"ע יו"ד סי' קפט סעיף לג:

עז ה מיי' פ"ד מהל' משכב ומושב הל"א:

עח ו ז ח מיי' פט"ו מהל' פרה אדומה הלכה א:

עט ט מיי' שם פ"י הלכה ח:

פ י מיי' שם פט"ו הל"א:

◆

תוס' הרא"ש

קושי סמוך ללידה רחמנא טהריה. הך פירכא ליתא להך טעמא דמפרש בפ' בנות כותים דטהריה רחמנא לפי שיש טהרה לאחריו אלא לטעמא אחרינא דהתם פריך. וא"ת אמאי לא פריך ממתני' דהמפלת דתנן אם אין ידוע אם וולד הוא תשב לזכר ולנקבה ולנדה אלמא דמדמפלת רוח אינה טמאה לידה א"כ לא חשיבא לידה. כדאשכחן בפרק יוצא דופן המקשה ויצא וולד דרך דופן הרי זו יולדת בזוב ומשמע התם דרבנן לטעמייהו דאמרי יוצא דופן אין יושבין עליו ימי (טהרה) טומאה וימי טהרה דלא חשיב ליה לידה. וי"ל דהא דמפלת רוח אינה טמאה לידה לאו משום דלא חשיבא לידה אלא משום דבן ובת כתיבי בפרשה ואפי' לטומטום ואנדרוגינוס מיבעי לן התם קרא לרבויינהו בריש פירקא:

אלמא ווסתות דאורי'. תימה דלמא לעולם ווסתות דרבנן וכי איכא חרדה ולא בדקה טהורה אע"ג דאחר כן בדקה ומצאה טמאה. הא ליכא חרדה בדקה ומצאה טמא טמא טהור טהור אפי' למ"ד ווסתות דרבנן כדאמרינן לקמן בפ"ב. ורישא נמי דקתני הגיע שעת ווסתה ולא בדקה (טהורה) [טמאה] איכא לאוקומא כשבדקה אחרי כן ומצאה טמא. אפי' תימא ווסתות דרבנן: **הכא** נמי דמיה מסולקין ולא בעיא בדיקה. מהכא משמע דהא דאמרינן בפרק ב' דשבועות אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן עונה אחת סמוך לווסתן כשהיא מעוברת אין צריך. ואפי' בשעת ווסתן אמרינן הכא דלא בעיא בדיקה. והא דתנן לקמן אע"פ שאמרו דיין שעתן צריכה להיות בודקת אבתולה וזקנה קאי ולא אמעוברת כדאמר ר' יוחנן עלה דההיא אבל בשניה מטמאה מעת לעת א"נ יש לחלק בין בדיקה דשחרית וערבית דאחמירו ביה רבנן טפי מבשאר בדיקות והא דאמרינן בסוף אלו דברים גבי אשתו נדה בעל חייב יבמתו נדה בעל פטור ופריך מאי שנא יבמתו דקא עביד מצוה אשתו נמי קא עביד מצוה. ומשני בשאשתו מעוברת. ופריך והא איכא מצות עונה ומשני בסמוך לווסתה לאו אאשתו מעוברת קאי. אלא שינוייא אחרינא היא ולא קאי אמעוברת: **לפיכך** דר' מאיר למה לי. ולא מסתבר למימר דס"ד דאין דייה שעתה אלא היכא דאיכא תרתי דוקא תוך כ"ד חודש ומניקה דפשיטא דסגיא בחד מינייהו בדברי ר' יוסי איכא למיטעי דס"ד דתרתי אית ליה לקולא. אבל להחמיר להצריך שתיהן פשיטא דלא צריך: **מי** יתן טהור מטמא לא אחד. פי' דם הנדה שהוא טמא אם היה יוצא לחוץ נעשה טהור כשנעשה חלב. ורש"י פי' בדם בהמה משום דמשמע ליה לפרושי לענין איסור שהדם שהיה אסור נעשה חלב ומותר. ודם מהלכי שתים מותר: **שמזה** ומזין עליו טהור. וא"ת מאי טהרה יש במזין עליו טפי מבנוגע תרוייהו בעו טבילה והערב שמש. דטמא מת אחר הזאתו

מסורת הש"ס

א) [לעיל ז. לקמן טו.], **ב)** [לקמן טו. טז.], **ג)** לקמן לט. [ודף טז.], **ד)** [תוספתא רפ"ב ע"ש היטב], **ה)** [בתוספתא לא נזכר ר' יהודה אלא רק ר' יוסי ור' שמעון אומרים וכו'], **ו)** [בכורות ו:], **ז)** [בכורות שם], **ח)** בכורות ו:, **ט)** [יומא יד.], **י)** [יומא יד. זבחים פ. נג.], **כ)** יומא יד. פרה פי"ב מ"ה, **ל)** [צ"ל ור"ש בן לקיש אומר וכ"כ הט"ז בי"ד סי' קפט בס"ק מה וכ"א בת"ה הארוך], **מ)** עיין מהרש"ם, **נ)** צ"ל דסמיך, **ס)** רש"ל, **ע)** מכאן ועד פליג ארישא הוא גליון והאי וי"ל דדייק שייך כאן וע' רש"א, **פ)** ר"מ, **צ)** נ"י כ"י, **ק)** צריך תקון והגהה,

◆

תורה אור השלם

1. מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד: איוב יד ד
2. וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמַזֵּה מֵי הַנִּדָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנֹּגֵעַ בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמָא עַד הָעָרֶב: במדבר יט כא
3. כָּל זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי: קהלת ז כג

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אם היתה וכו' כרכום נ"ב משנה בכתובות דף כז ופירושו שם: **(ב)** ד"ה כדי שיטבול וכו' שיספוק נ"ב ע"פ כל היד דף יג ע"ב: **(ג)** תום' ד"ה הא וכו' מאן דלא מפרש התם נ"ב שם בדף לט:

◆

גליון הש"ס

גמ' בעידנא דחזאי אין ראשה וכו'. ק"ל דאף בחזאי אחר שהוכר עוברה אמאי לא מטמאה מעל"ע דאיך שייך לומר דדמיה מסולקין הא אנן חיישינן שהדם בא מעל"ע מקודם ובההיא שעתא עדיין לא היתה בחזקת מסולקת וא"כ אדרבה כיון דעתה היא מסולקת רגלים לדבר יותר דהדם בא מאתמול כשלא היתה מסולקת: שם לפיכך דר"מ ל"ל. כעין זה לקמן ס ע"א ובב"מ כט ע"א:

◆

מוסף רש"י

וסתות דאורייתא. הלכה למשה מסיני דמחזקינן לה בטומאת ספק (לקמן טו.) הא דקי"ל דבעי בדיקה בשעת וסתה, דאורייתא היא, דאם לא בדקה טמאה, ואפילו בדקה אחר זמן ומצאתה טהורה, דאורח בזמנו בא ודם חזאי ונפל לקרקע (לקמן טז.). **במחבא.** מחמת פחד לסטים וגולשת (לקמן טז. ובעי"ז לט.). **טהורה.** אם בדקה אחרי כן ומצאתה טהורה ולא אמר אורח בזמנו בא, שחרדה מסלקת את הדמים (סוטה כ:). **דם נעכר.** דם נדות נעכר מחמת הלידה (בכורות ו:). **אבריה מתפרקין.** מחמת הלידה, **ואין נפשה חוזרת.** אין דמה חוזר עליה עד עשרים וארבעה חודש, ולפיכך מניקה אינה רואה דם כל נדה, ולאו משום דדם נעשה חלב (שם). **שהמזה** כו'. **טהור.** דדריש טהור וכו' הטהור, שמזה טהור קרוי טהור (יומא יד.). **כדי שיטבול ראשי גבעולין ויזה.** כלומר כדי שיטבול בהן טבילה שיהא בה להתיז ממנה (שם יד:).